

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ
FRANCESCO CAROTORTI
ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1982¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

1. Στην απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1977, στις συνεκδικασθείσες προδικαστικές υποθέσεις 117/76 και 16/77, Ruckdeschel και Hansa-Lagerhaus Ströh κατά Hauptzollamt Hamburg και Diamalt AG κατά Hauptzollamt Itzehoe (Racc. 1977, σ. 1753), τό Δικαστήριο έδέχθη ότι τό άρθρο 5 του κανονισμού του Συμβουλίου 1125 της 29ης Απριλίου 1974 ήταν ασυμβίβαστο προς την αρχή της ισότητας, καθ' όσον μή προβλέποντας πλέον επιστροφή λόγω παραγωγής για τόν άραβόσιτο πού προορίζεται για την παρασκευή Quellmehl έδέσπιζε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ του προϊόντος αυτού και του φουσκωμένου άμύλου, για τό όποιο, άντιθέτως, έξηκολούθουν νά προβλέπονται επιστροφές για τόν άραβόσιτο πού χρησιμοποιείται στην παρασκευή του.

Η παρεμπίπτουσα προσωρινή απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979, πού έξεδόθη στό πλαίσιο των δύο προκειμένων υποθέσεων, οι όποιες εισήχθησαν στις 16 Δεκεμβρίου 1978 από τις εταιρίες Interquell Stärke-Chemie GmbH και Diamalt AG, δυνάμει των άρθρων 178 και 215 της συνθήκης ΕΟΚ, (Racc. 1979, σ. 3045) τό Δικαστήριο κατέδικασε την Εύρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα νά καταβάλει στις δύο έναγουσες «τά ποσά πού άντιστοιχούν στις επιστροφές λόγω παραγωγής Quellmehl, προοριζόμενου για την άρτοποιία, πού κάθε μία από τις έπιχειρήσεις αυτές θά έδικαιούτο νά λάβει άν, κατά την περίοδο από 1ης Αύγουστου 1974 ως 19ης Οκτωβρίου 1977 ή χρησιμοποίηση άραβόσιτου για την παραγωγή Quellmehl είχε γεννήσει

δικαίωμα για τις ίδιες επιστροφές, όπως και ή χρησιμοποίηση άραβόσιτου για την παρασκευή άμύλου» (σημείο 1 του διατακτικού). Η ίδια απόφαση έδέχθη επίσης ότι τά μέρη ώφειλαν νά γνωστοποιήσουν στό Δικαστήριο έντός προθεσμίας 12 μηνών από της δημοσίευσως της αποφάσεως, «τά διά κοινής συμφωνίας καθορισθέντα ποσά της άποκαταστάσεως». Έλλείπει συμφωνίας, τά μέρη ώφειλαν νά διαβιβάσουν στό Δικαστήριο, έντός της ίδιας προθεσμίας, «τά αίτήματά τους σέ αριθμούς» (σημεία 3 και 4 του διατακτικού).

2. Όσον άφορά την υπόθεση 262/78, Diamalt, οι διαφορές πού έξακολουθούν νά υπάρχουν μεταξύ των μερών μετά τις διαπραγματεύσεις πού διεξήγαγαν είναι σήμερα πολύ περιορισμένες. Πράγματι, έχει έπιτευχθεί συμφωνία όσον άφορά τό ποσό πού άντιστοιχεί στις επιστροφές, τό όποιο θά έδικαιούτο ή προσφεύγουσα για τις ποσότητες Quellmehl πού προορίζονται για την άρτοποιία και πού παρήχθησαν κατά την άνωτέρω περίοδο. Τό ποσό αυτό καθωρίσθη σέ 248 621,99 γερμανικά μάρκα (DM). Η έναγομένη έθεώρησε άντιθέτως ως άστήρικτο τό αίτημα των 85 054,43 DM πού διετύπωσε έκ των ύστέρων ή έναγουσα ως άποζημίωση για τις μη εισπραχθείσες επιστροφές, όσον άφορά την παραγωγή της Quellmehl πού προορίζετο για την ανθρώπινη διατροφή άλλα όχι για την άρτοποιία.

Τό πρόβλημα πού συνίσταται στό ποιά είναι ή έκταση της διαπιστώσεως της παρανομίας του μέτρου πού καταργεί τις επιστροφές για τό Quellmehl, ή όποία προκύπτει από την απόφαση της 19ης Οκτω-

¹ — Μετάφραση από τά Ιταλικά.

βρίου 1977, έχει ήδη συζητηθεί κατά την προηγούμενη φάση της διαδικασίας, ή όποια έληξε με την παρεμπιπτούσα απόφαση της 4ης 'Οκτωβρίου 1979. Τό Συμβούλιο και ή 'Επιτροπή υποστήριζαν ότι τό μέτρο αυτό είχε κριθεί παράνομο μόνο ως προς την παρασκευή Quellmehl προοριζομένου για την άρτοποιία, ενώ οι προσφεύγουσες ύπεστήριζαν ότι ή ισότης μεταχειρίσεως με τό φουσκωμένο άμυλο έπρεπε να εξασφαλίζεται ανεξάρτητα από τόν προορισμό του Quellmehl (δηλαδή τόσο για τό Quellmehl πού προορίζεται για την ανθρώπινη διατροφή γενικώς, όσο και για τό χρησιμοποιούμενο για την παρασκευή έτοιμων ζωοτροφών).

τέρω ύποθέσεων, περιορίζετο στην άρτοποιία ως ένισχυτικού των προϊόντων με βάση τό άλευρο σικάλεως. Αύτή ή παραδοσιακή χρησιμοποίηση άπετέλει και την έξήγηση του γεγονότος ότι για τό Quellmehl ... προεδλέποντο επιστροφές λόγω παραγωγής στην 'Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από τό 1930 και στην Κοινότητα ήδη από την πρώτη κοινή όργάνωση των αγορών στον τομέα των σιτηρών». Έκκινώντας από την βάση αυτή, τό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «μόνον όσον άφορά τό Quellmehl πού χρησιμοποιείται για την παρασκευή άρτου, ή κατάργηση των επιστροφών λόγω παραγωγής Quellmehl ήταν άσυμβίβαστη με την άρχή της ισότητας για τούς λόγους πού έδέχθη τό Δικαστήριο στην απόφαση της 19ης 'Οκτωβρίου 1977» (σκέψη 10).

Στίς προτάσεις μου της 12ης Σεπτεμβρίου 1979 (Racc. 1979, σ. 2976), απέκλεισα μέν ότι για τό Quellmehl πού προορίζεται για την διατροφή των ζώων έτίθετο θέμα ισότητας μεταχειρίσεως με τό άμυλο, έπρότεινα, όμως, ή άποζημίωση να είναι ανάλογη για όλες τίς ποσότητες Quellmehl πού χρησιμοποιείται για την ανθρώπινη διατροφή και όχι περιορισμένη στίς ποσότητες πού προορίζονται για την άρτοποιία (Racc. άνωτέρω, σ. 3013). Η απόφαση της 4ης 'Οκτωβρίου 1979, στίς σκέψεις 8-10 έλαβε θέση επί του προβλήματος και άφου επανέλαβε αυτό πού τό Δικαστήριο είχε ήδη κρίνει στην απόφαση της 28ης Μαρτίου 1979, στην ύπόθεση 90/78, Granaria BV κατά Συμβουλίου και 'Επιτροπής (δηλαδή κρίνοντας, με την απόφαση της 19ης 'Οκτωβρίου 1977, ότι ήταν παράνομη ή κατάργηση των επιστροφών, έδέχθη «ότι ή άρχή της ισότητας είχε παραβιασθεί προς δλάδη των παραγωγών Quellmehl μόνο στην περιπτωση πού τό προϊόν αυτό έχρησιμοποιείτο κατά τόν παραδοσιακό από αυτούς τρόπο στην ανθρώπινη διατροφή»), προσέθεσε: «ή παραδοσιακή χρησιμοποίηση του Quellmehl, όπως διευκρινίσθη κατά την διαδικασία στο πλαίσιο των άνω-

Σύμφωνα με την αιτιολογία αυτή, τό διατακτικό της ίδιας άποφάσεως της 4ης 'Οκτωβρίου 1979 περιώρισε την καταδίκη της Εύρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας στην καταβολή προς άποκατάσταση της ζημίας πού υπέστησαν οι έπιχειρήσεις Interquell και Diamalt, των «ποσών πού άντιστοιχούν στίς επιστροφές λόγω παραγωγής Quellmehl πού προορίζεται για την παρασκευή άρτου ...» Η ύπαρξη βλάβης πού δίδει λαθή για άποζημίωση ως προς την παραγωγή Quellmehl, τό όποιο προορίζεται για άλλους σκοπούς εκτός από την παρασκευή άρτου άπεκλείσθη έπομένως, δύναμει μιας άποφάσεως πού έχει άμεσο αποτέλεσμα έναντι της έπιχειρήσεως Diamalt. Νομίζω ότι αυτό άρκει για να θεωρηθεί ότι ή άγωγή της έπιχειρήσεως αυτής, με την όποια ζητείται ή άποκατάσταση της ζημίας πού προκύπτει από την κατάργηση των επιστροφών, όσον άφορά την παραγωγή Quellmehl πού χρησιμοποιείται για σκοπούς άλλους εκτός της παρασκευής άρτου, έχει ήδη άπορριφθεί από τό Δικαστήριο.

3. "Ας περάσουμε τώρα στα προβλήματα σχετικά με την υπόθεση 261/78. Στην υπόθεση αυτή, η προσφεύγουσα έγκατέλειψε, κατά την διάρκεια της διαδικασίας, τό αίτημα ως προς τά ποσά πού αντιστοιχούν στις μή εισπραχθείσες επιστροφές για τό Quellmehl πού παράγεται με άλευρα άραδοσίτου, άφου άνεγνώρισε ότι τό άλευρο αυτό αποτελεί στην περίπτωση της κατάλοιπο της παρασκευής Gritz πού προορίζεται νά χρησιμοποιηθεί στη ζυθοποιία και ότι κατ' αυτό τόν τρόπο είχαν ήδη δοθεί γι' αυτό επιστροφές. Έπομένως, ή εταιρία Interquell περιορίζεται τώρα στην άξίωση των ποσών πού αντιστοιχούν στις μή εισπραχθείσες κατά την επίδικη περίοδο επιστροφές για τό Quellmehl πού παρήγαγε με άλευρο μαλακού σίτου πού προορίζεται για την παρασκευή άρτου. Καίτοι τό Δικαστήριο δέν έχει άποφανθεί επί της ευθύνης της Κοινότητας όσον άφορά την κατάργηση των επιστροφών για τό Quellmehl πού παράγεται από μαλακό σίτο, ή Έπιτροπή δέν άμφισβητεί κατ' άρχήν ότι ή σχετική ζημία δύναται νά άποκατασταθεί πράγματι, ή τελευταία έλαβε ύπ' όψη την παραγωγή αυτή κατά τόν ύπολογισμό της άποζημιώσεως πού κατέβαλε στις άλλες επιχειρήσεις. Πάντως, ή έναγομένη εκφράζει άμφιβολίες ως προς τό παραδεκτό του άνωτέρω αίτήματος της εταιρίας Interquell, λαμβανομένου ύπ' όψη του γεγονότος ότι τό Δικαστήριο, στην προμνημονευθείσα υπόθεση της 4ης Οκτωβρίου 1979, παρέλειψε νά άποφανθεί επί της πλευράς αυτής της άγωγής (βλ. τό μέρος «Περιστατικά» της άποφάσεως αυτής, Racc. 1979, σ. 3051), και ότι ή έναγουσα δέν άντέδρασε με αίτηση έντός μηνός από της κοινοποιήσεως της άποφάσεως, σύμφωνα με τό άρθρο 67 του κανονισμού διαδικασίας. Πάντως, ή έναγομένη δέν έγείρει ρητώς ένσταση άπαραδέκτου.

Άπό την αίτιολογία της παρεμπιπτούσης άποφάσεως δέν προκύπτει κανένα στοιχείο, βάσει του όποιου θά ήδύνατο νά θεωρηθεί

ότι τό Δικαστήριο ήθέλησε νά άποκλείσει την δυνατότητα άποζημιώσεως για την ζημία έκ της καταργήσεως των επιστροφών για τό Quellmehl πού παράγεται από μαλακό σίτο. Έξ άλλου, δέν νομίζω ότι υπάρχουν άντικειμενικοί λόγοι πού επιτρέπουν νά έρμηνευθεί ή παράλειψη αυτή, στην προηγούμενη άπόφαση του Δικαστηρίου, ως άπόρριψη της άγωγής. Φρονώ λοιπόν ότι ή άγωγή είναι παραδεκτή και ότι τό Δικαστήριο έχει πάντα την δυνατότητα νά άποφανθεί επί του βασίμου αυτής.

4. Όσον άφορά την ουσία, πρέπει νά παρατηρηθεί κατά πρώτον ότι ή Έπιτροπή, άφου έγκατέλειψε τις άρχικές της έπιφυλάξεις κατά την διάρκεια της διαδικασίας, δέν άμφισβητεί πλέον ότι, κατά την περίοδο πού μάς άπασχολεί, ή εταιρία Interquell παρήγαγε Quellmehl προοριζόμενο για την παρασκευή άρτου. Η παραγωγή αυτή θά είχε δεβίαιως γεννήσει δικαίωμα προς είσπραξη επιστροφών, αν οι τελευταίες δέν είχαν καταργηθεί από τόν κανονισμό 1125/74. Πράγματι, τό άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 120 του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 1967, όπως έτροποποιήθη τό 1974, προέβλεπε την χορήγηση επιστροφών λόγω παραγωγής για τόν άραβόσιτο και για τόν *μαλακό σίτο* πού χρησιμοποιούνται για την παρασκευή άμύλου και Quellmehl. Έπομένως ή ύπαρξη δλάθης, πού υπέστη ή εταιρία Interquell είναι έκτός συζητήσεως και, κατά την γνώμη μου, τό δικαίωμά της προς άποκατάσταση είναι άναμφισβήτητο, άφου οι λόγοι, βάσει των όποιων τό Δικαστήριο έδέχθη στην παρεμπίπτουσα άπόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979 τό δικαίωμα της ίδιας αυτής εταιρίας προς άποζημίωση για την μή είσπραξη επιστροφών λόγω παραγωγής Quellmehl προοριζόμενου για την παρασκευή άρτου, ισχύουν κατά τόν ίδιο τρόπο τόσο για τό Quellmehl πού παράγεται από άραβόσιτο όσο και για τό παραγόμενο από μαλακό σίτο.

Μένει να λυθεί τό πρόβλημα τής άποδείξεως τής ζημίας. Κατά τήν Έπιτροπή, γιά νά επιτύχει τήν αίτουμένη άποκατάσταση, ή εταιρία Interquell πρέπει νά τηρήσει, στό θέμα τών άποδείξεων, τούς ίδιους όρους, άπό τούς όποιους έξαρτάται ή καταβολή τών έπιστροφών. Η κανονιστική ρύθμιση περί έφαρμογής τών σχετικών κανονισμών του Συμβουλίου (6λ. ιδίως τό άρθρο 3 του κανονισμού τής Έπιτροπής 1060 τής 24ης Ίουλίου 1968) προβλέπει μόνο ότι οι έπιστροφές λόγω παραγωγής καταβάλλονται στόν παρασκευαστή ό όποιος «άποδεικνύει ότι τό σιτηρό μετεποιήθη». Στην Γερμανία, σύμφωνα μέ τήν άνακοίνωση του Όμοσπονδιακού Ύπουργείου Διατροφής, Γεωργίας και Δασοπονίας τής 22ας Δεκεμβρίου 1967, ή χορήγηση τής έν λόγω έπιστροφής έξαρτάται ιδίως άπό τήν τήρηση, έκ μέρους τών έπιχειρήσεων πού παράγουν Quellmehl, λογιστικών βιβλίων πού άναφέρουν τίς εισόδους, έξόδους, τίς άλλες κινήσεις και τά άποθέματα τών χρησιμοποιουμένων βασικών προϊόντων και του άλεύρου σίτου, καθώς και τίς ποσότητες Quellmehl και παραγώνων προϊόντων πού παρεσκευάσθησαν και τά κέρδη πού πραγματοποιήθησαν άπό τήν παραγωγή αυτή. Όλες οι έπιχειρήσεις όφείλουν νά διατηρούν επί έπτά έτη αυτά τά λογιστικά βιβλία και τά σχετικά έγγραφα (άρθρο XI τής άνωτέρω άνακοινώσεως).

Η έναγούσα άναγνωρίζει ότι δέν είναι σέ θέση νά προσκομίσει όλα αυτά τά άποδεικτικά στοιχεία γιά τήν περίοδο πού είναι άποφασιστικής σημασίας γιά τήν άποκατάσταση τής ζημίας, παρατηρεί δέ ότι κατόπιν τής καταργήσεως τών έπιστροφών γιά τήν παραγωγή Quellmehl έπασε πλέον νά τηρεί τά έσωτερικά λογιστικά βιβλία πού προβλέπονται στό πλαίσιο του συστήματος τών έπιστροφών. Τονίζει, πάντως, ότι άφού πρόκειται γιά τήν άπόδειξη τής ζημίας πού προεκήληθ η λόγω παρανόμου

πράξεως του Συμβουλίου, ή Έπιτροπή δέν δύνανται νά άπαιτεί τήν τήρηση τών προϋποθέσεων πού τίθενται άπό τίς ένδικές άρχές γιά τήν χορήγηση τής έκ τών ύστέρων καταργηθείσης ένισχύσεως.

Η άποψη αυτή μου φαίνεται όρθή. Παρά του ότι τό ποσό τής άποζημιωτέας βλάβης είναι τό ίδιο μέ έκείνο τών μή είσπραχθεισών έπιστροφών, είναι βέβαιο ότι ή παροχή πού ζητείται τώρα άπό τήν Κοινότητα, ως άποκατάσταση, είναι τελείως διαφορετικής φύσεως άπό έκείνη πού θά πραγματοποιήσουν οι ένδικές άρχές ως καταβολή τών έπιστροφών, άν δέν ύπήρχε ή παράνομη πράξη του Συμβουλίου. Είναι όμως εύλογο τό ότι, γιά νά διευκολυνθεί ό διοικητικός έλεγχος και γιά νά εξασφαλισθεί ή όρθή λειτουργία του συστήματος τών έπιστροφών λόγω παραγωγής, έχουν τεθεί άυστηροί κανόνες, ή μή τήρηση τών όποιων συνεπάγεται τήν άρνηση τής κοινοτικής ένισχύσεως. Η κανονική λειτουργία ένός τέτοιου μηχανισμού παρεμβάσεως συνεπάγεται πράγματι τήν καταβολή, επί μακράν περίοδο, σημαντικών ποσών γιά διαφορετικές παραγωγές και συνεπώς, τήν συμπλήρωση μεγάλου αριθμού διοικητικών διατυπώσεων. Γιά τόν λόγο αυτό ή έπιβολή ιδιαίτερων έπιβαρύνσεων στόν τομέα τών έσωτερικών λογιστικών βιβλίων τών ευεργετουμένων έπιχειρήσεων άντιστοιχεί σέ προφανείς πρακτικές άπαιτήσεις, στενά συνδεδεμένες μέ τήν έφαρμογή του συστήματος τών έπιστροφών. Άντιθέτως, δέν δικαιολογείται ή μετάθεση στό έπίπεδο τής έξωσυμβατικής ευθύνης τής Κοινότητας (δηλαδή ή έπέκταση σέ περιπτώσεις πού πρέπει νά θεωροούνται έξαιρετικές) τών κανόνων πού έχουν προβλεφθεί μέ τελείως διαφορετική προοπτική. Έπί πλέον, πρέπει νά ληφθεί ύπ' όψη ότι ή έφαρμογή περιοριστικών κανόνων στό θέμα τής άποδείξεως θά προσέκρουε στην άρχή τής έλευθερίας

της αποδείξεως της ζημίας που εφαρμόζεται γενικώς στον τομέα της εξωσυμβατικής ευθύνης.

5. "Ας θίξουμε τώρα το θέμα του προσδιορισμού του ποσού της αποζημιώσεως βλάβης.

Η εταιρία Interquell έζητησε αποζημίωση εκ ποσού 641 234,27 DM από το ποσό αυτό, 95 175,97 DM αναφέρονται στην μεταποίηση 922 235 χιλιογράμμων αλεύρων μαλακού σίτου σέ Quellmehl, που προορίζεται για τους παρασκευαστές άρτου και 546 058,30 DM αναφέρονται στην μεταποίηση 5 423 138 χιλιογράμμων των ανωτέρω αλεύρων σέ Quellmehl που προορίζονται για τους παρασκευαστές προϊόντων χρησιμοποιούμενων για την παρασκευή άρτου. Το κύριο αποδεικτικό στοιχείο συνίσταται σέ μία έκθεση επί της παρασκευής Quellmehl που συνέταξαν γερμανοί έμπειρογνώμονες (υπάλληλοι της Oberfinanzdirektion του Μονάχου), της 16ης Μαΐου 1980 ύστερα από έλεγχο που έγινε στην έδρα της εταιρίας. Επί πλέον υπάρχουν οι άπαντήσεις των μερών σέ όρισμένο αριθμό έρωτημάτων που έθεσε τό Δικαστήριο στις 19 Μαΐου 1981 και στις 3 Φεβρουαρίου 1982, καθώς και όρισμένες ένορκες δηλώσεις πελατών της εταιρίας Interquell (τίς όποιες προσεκόμισε ή τελευταία για νά αποδείξει τόν προορισμό του πωληθέντος Quellmehl), τέλος δέ οι διευκρινίσεις, στις όποιες προέδρσαν οι γερμανοί έμπειρογνώμονες, συντάκτες της ανωτέρω έκθέσεως, κατά την συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 1982.

Από την έκθεση προκύπτουν δύο πραγματικά στοιχεία τά όποια έπαλήθευσαν οι έμπειρογνώμονες επί τη βάση των τιμολογίων και των λογιστικών βιβλίων της προσφευγούσης εταιρίας: οι ποσότητες αλεύρων μαλακού σίτου που αγοράσθησαν μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1975 και 18ης Οκτωβρίου 1977 και οι ποσότητες Quellmehl που έπωλήθησαν κατά την ίδια

περίοδο. Οι ποσότητες αυτές (αισθητά μεγαλύτερες από εκείνες επί των όποιων στηρίζεται τό αίτημα της αποζημιώσεως) δέν άμφισβητούνται. Επί πλέον, στην έκθεση διευκρινίζονται (στην σελίδα 7) οι ποσότητες Quellmehl που έπωλήθησαν σέ παρασκευαστές άρτου και σέ παρασκευαστές «βελτιωτικών άρτοποιίας» και ύπολογίζονται τά ποσοστά των σχετικών έπιστροφών λόγω παραγωγής. Οι αριθμοί αυτοί συμπίπτουν μέ εκείνους της άγωγής αποζημιώσεως. Όμοίως, ή έναγομένη δέν άμφισβητεί τίς ποσότητες Quellmehl που έπώλησε ή εταιρία Interquell για νά χρησιμοποιηθούν στην παρασκευή άρτου. Η έναγομένη έγκατέλειψε (μετά την προσκόμιση των ένόρκων δεβαιώσεων των πελατών της εταιρίας) τίς άρχικές της έπιφυλάξεις ως πρός τόν προορισμό των ανωτέρω ποσοτήτων. Τέλος, πρέπει νά σημειωθεί ότι οι έμπειρογνώμονες σέ συμφωνία μέ την εταιρία, προσδιώρισαν σέ ποσοστό 100 % τόν συντελεστή άποδόσεως για την μεταποίηση σέ Quellmehl των αλεύρων μαλακού σίτου του τύπου 550 που άγόρασε ή ένάγουσα. Υποτίθεται, λοιπόν, ότι στις ποσότητες Quellmehl που έπωλήθησαν για νά χρησιμοποιηθούν στην παρασκευή άρτου άντιστοιχούσαν ίσες ποσότητες αλεύρων μαλακού σίτου.

Ποιά είναι, λοιπόν, τό επίδικο σημείο; Κατά την Έπιτροπή, είναι τό γεγονός ότι ή ένάγουσα δέν έπέτυχε νά αποδείξει ότι *παρήγαγε ή ίδια δλόκληρη την ποσότητα Quellmehl που έπωλήθη για νά χρησιμοποιηθεί στην παρασκευή άρτου*. Στά λογιστικά βιβλία της έπιχειρήσεως Interquell, καίτοι έγιναν δεκτά ως άκριθή, δέν καταγράφεται ειδικώς ή διαδικασία μεταποίησης του αλεύρου σέ Quellmehl ένώ τό σύστημα των έπιστροφών προβλέπει λογιστική άπόδειξη της διαδικασίας αυτής. Η Έπιτροπή, που είναι πεπεισμένη ότι πρέπει νά υπάρχουν ως πρός τό σημείο αυτό τά ίδια αποδεικτικά στοιχεία μέ εκείνα που απαιτούνται στό πλαίσιο του συστήματος των έπιστροφών, θεωρεί άνεπαρκή την μνεία που περιέχεται στην έκθεση, ότι δηλαδή «τό άλευρο μαλακού σίτου που παρεδόθη κατόπιν παραγγελίας *μετε-*

ποιήθη άμέσως, ιδίως κατά τό τέλος τής έβδομάδος, καί τό άργότερο έντός τριών ήμερών» (σελίς 5). Συγκεκριμένως, ή Έπιτροπή άντιτάσσει ότι ή ένάγουσα έχρησιμοποίησε επίσης τό άλευρο μαλακού σίτου για τήν παραγωγή «νιφάδων» (Quellflocken), για τίς όποιες δέν προβλέπεται δικαίωμα έπιστροφών· ότι ένίοτε άνέμιξε άλευρα μέ Quellmehl μέ μέθοδο καί σέ μέτρο πού παραμένουν άγνωστα, ότι έχαρακτήρισε παρτίδες Quellmehl, προϊόντα παρασκευασθέντα μέ άλευρα άραβοσίτου ένώ έπρόκειτο για Quellmehl πού είχε παραχθεί μέ άλευρα μαλακού σίτου· τέλος, ότι τά προϋπάρχοντα αποθέματα άλεύρων καί Quellmehl δέν ένεφαινόντο λογιστικώς.

Χωρίς νά αποδίδει άποφασιστική σημασία σέ κανένα από τά διάφορα αυτά στοιχεία, ή Έπιτροπή θεωρεί ότι, στό σύνολό τους, δικαιολογούν τήν άρνησή της νά άνταποκριθεί στό αίτημα περί άποζημιώσεως τής εταιρίας Interquell.

6. Νομίζω ότι οι διευκρινίσεις στίς όποιες προέβησαν οι γερμανοί έμπειρογνώμονες κατά τήν συνεδρίαση τής 18ης παρελθόντος Μαΐου, συμπληρώνοντας τά πορίσματα τής έκθέσεως, έπιτρέπουν νά θεωρηθεί ότι οι άντιρρήσεις τής έναγομένης δέν εύσταθούν.

Κατά πρώτον, οι έμπειρογνώμονες έπιβεβαίωσαν τήν άποψη τους ότι, ή ένάγουσα, λαμβανομένης ύπ' όψη τής τεχνικής τής όργανώσεως καί των παραγγελιών Quellmehl πού είχε λάβει, έχρησιμοποίησε για τήν παρασκευή του άνωτέρω προϊόντος σχεδόν όλόκληρη τήν ποσότητα άλεύρων μαλακού σίτου του τύπου 550 πού είχε άγοράσει. Η άποψη αυτή συμπίπτει μ' ένα άναμφισβήτητο πραγματικό στοιχείο ότι

δηλαδή ή παραγωγή Quellmehl άποτελεί τήν κυρία καί μόνημη δραστηριότητα τής εταιρίας Interquell. Η έντελώς θεωρητική υπόθεση τής Έπιτροπής, ότι ή εταιρία Interquell μετεπώλησε χωρίς κέρδος μέρος τής ποσότητας των άλεύρων μαλακού σίτου πού είχε άγοράσει, καί συγχρόνως επώλησε Quellmehl πού είχε παραχθεί από τρίτους (δηλαδή Quellmehl, για τό όποιο είχε ήδη δοθεί έπιστροφή) δέν είναι πειστική. Θά υπήρχε ένδεχομένης συμφέρον για μία τέτοια ένέργεια, εάν είχε πραγματοποιηθεί σέ περίοδο, κατά τήν όποία θά ήταν δυνατόν νά δοθούν έπιστροφές. Αυτό όμως δέν συνέβαινε κατά τήν υπό κρίση περίοδο.

Άφου λοιπόν διεπιστώθη ότι κατά τήν διάρκεια τής κρίσιμου περιόδου, ή ένάγουσα μετέβη τήν κανονική τής δραστηριότητα παρασκευής Quellmehl — είχε δέ στήν διάθεσή της ποσότητες άλεύρων του τύπου 550 πολύ μεγαλύτερες από εκείνες πού απαιτούνται για τήν παραγωγή των παρτίδων Quellmehl πού επωλήθησαν σέ παρασκευαστές άρτου — καί άφου ή πώληση των παρτίδων αυτών, στό μέτρο πού αναφέρει ή έκθεση, δέν άμφισβητείται, δύναται εύλόγως νά θεωρηθεί ότι ή μεταποίηση των άλεύρων σέ Quellmehl έγινε από τήν ένάγουσα. Όσον άφορά τόν κίνδυνο, τόν όποιο ύπαινίχθη ή Έπιτροπή κατά τήν συνεδρίαση, ότι δηλαδή ή εταιρία Interquell παρουσίασε ένδεχομένης *ék τών ύστέρων* μία κατάσταση των άγορών καί των πωλήσεών της διαφορετική τής πραγματικής, αυτό άποτελεί μία υπόθεση, ή όποία έρχεται σέ αντίθεση μέ τά πορίσματα των έμπειρογνώμωνων, πού στηρίζονται σέ τιμολόγια, καί ή όποια δέν έπιρρωννύεται από κανένα άντικειμενικό στοιχείο.

Όσον άφορά τους ιδιάζοντες παράγοντες άβεβαιότητας, από τίς δηλώσεις των έμπειρογνώμωνων προκύπτουν τά ακόλουθα:

α) Ἡ παρασκευὴ νιφάδων ἀντιπροσώπευε ἐλάχιστο μόνο ποσοστὸ τῆς παραγωγῆς τῆς ἐπιχειρήσεως Interquell καί, ἐξ ἄλλου, ἓνα μέρος μάλιστα τῶν νιφάδων αὐτῶν μετεποιήθη σὲ Quellmehl· ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο μέρος, πού ἐχρησιμοποιήθη γιὰ τὴν παρασκευὴ ἐτοιμῶν ζωοτροφῶν, προκύπτει ἀπὸ τὰ λογιστικὰ βιβλία τῆς ἐταιρίας.

β) Οἱ προσθήκες ἀλεύρων στὸ Quellmehl πού ἐπραγματοποιήσε ἡ ἐταιρία Interquell ἔγιναν μὲ τὸν τύπο 1600, πού εἶναι διαφορετικὸς ἐκείνου, γιὰ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ὑπολογισθεῖ ἡ ἀποζημίωση. Οἱ προσθήκες αὐτές γενικῶς δὲν περιελήφθησαν στὸν ὑπολογισμό τοῦ παραχθέντος Quellmehl. Ἐπὶ πλέον, οἱ μὴ διαπιστωθεῖσες περιπτώσεις ἐνδεχομένης προσθήκης ἀλεύρων πρέπει νὰ θεωρηθοῦν μικρῆς σημασίας καί δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀντεσταθμίσθησαν ἀπὸ τὸ ποσοστὸ ἀποδόσεως, τὸ ὁποῖο καθωρίσθη σὲ ἐπίπεδο ἰδιαιτέρως χαμηλό, ἐπομένως δυσμενὲς γιὰ τὴν ἐπιχείρηση.

γ) Οἱ διαπιστωθεῖσες περιπτώσεις ἀνακριθοῦς ὀνομασίας τοῦ Quellmehl εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς προϊόν μὲ δάση ἄλευρα ἀραβοσίτου Quellmehl πού στὴν πραγματικότητα παρήχθη μὲ ἄλευρα μαλακοῦ σίτου. Ἄλλὰ, γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, αὐτὸ συνεπήχθη ἓνα μειονέκτημα γιὰ τὴν ἐνάγουσα, δεδομένου ὅτι ἀπεφάσισε νὰ μὴ ζητήσει

ἀποζημιώσεις γιὰ τὸ Quellmehl πού παρήχθη μὲ ἄλευρα ἀραβοσίτου.

δ) Τὰ ἀποθέματα ἀλεύρων πού διατηροῦσε ἡ ἐπιχείρηση Interquell ἦταν ἀποκλειστικά τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν παραγωγὴ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐνῶ τὸ παραγόμενο Quellmehl ἐπωλεῖτο συνήθως ἐντὸς δύο ἡμερῶν μετὰ τὴν παρασκευὴ του.

Τέλος πρέπει νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέδωσε ἐπίσης σημασία στὸ γεγονός ὅτι οἱ παρασκευαστές ἄρτου καί «βελτιωτικῶν ἀρτοποιίας» πού ἐκλήθησαν νὰ συνεργασθοῦν στοὺς ἐλέγχους πού διέταξαν οἱ γερμανικὲς ἀρχές, ἔδωσαν ὡς ὄρο τὴν καταβολὴ μέρους τῶν ἐπιστροφῶν, γιὰ τίς ὁποῖες πρόκειται. Ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἡ Ἐπιτροπὴ συνεπέρανε ὅτι, κατὰ τὴν διάρκειά τῆς κρίσιμου περιόδου, ἡ ἐνάγουσα ηὔξησε πιθανῶς τίς τιμὲς τῆς, ὥστε νὰ ἀντισταθμίσει τὴν ἔλλειψη ἐπιστροφῶν· αὐτὸ δὲ τὸ γεγονός, ἂν ἦταν ἀκριβές, θὰ ἄρκουσε νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀρνησὴ τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἀποκαταστήσει τὴν ζημία. Κατὰ τὴν συνεδρίαση, ὅμως, ἡ ἐνάγουσα ἔδωσε διαφορετικὴ ἐξήγηση δεδαιώνοντας ὅτι οἱ πελάτες τῆς δὲν ἦταν διατεθειμένοι νὰ ἀναλάβουν ἄνευ ἀνταλλάγματος τίς ἐπιβαρύνσεις πού συνεπάγονται οἱ ἔλεγχοι, πού ζητοῦσε ἀπὸ αὐτοὺς γιὰ τὸ δικό της συμφέρον. Ἡ ἐξήγηση αὐτὴ μού φαίνεται ἀπολύτως εὐλογη. Ἐξ ἄλλου, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν παρέσχε κανένα ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο ἰκανὸ νὰ στηρίξει τὸ δάσιμο τῆς ὑποθέσεως πού κάνει.

7. Καταλήγοντας, προτείνω νὰ ἀπορρίψετε γιὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, τὴν ἀγωγή τῆς ἐταιρίας Diamalt περὶ ἀποζημιώσεως γιὰ τίς μὴ εἰσπραχθεῖσες ἐπιστροφές γιὰ τὸ Quellmehl πού παρήγαγε καί πού προορίζετο γιὰ χρήσεις, στὸν τομέα τῆς ἀνθρώπινης διατροφῆς, διαφορετικὲς τῆς παρασκευῆς ἄρτου, ἀντιθέτως δὲ νὰ δεχθεῖτε τὴν ἀγωγή τῆς ἐταιρίας Interquell Stärke-Chemie.

Στήν υπόθεση Diamalt, λαμβανομένου υπ' όψη του γεγονότος ότι είχε συναφθεί συμφωνία μέ τήν Έπιτροπή γιά τήν αποκατάσταση τών ζημιών πού προεκλήθησαν από τήν χορήγηση έπιστροφών γιά τό Quellmehl, τό όποιο προορίζετο γιά τήν παρασκευή άρτου καί ότι τό ποσό πού έγινε δεκτό υπέρ τής έναγούσης είναι τρείς φορές μεγαλύτερο του ποσού τής αποζημιώσεως, ή όποία αντίθέτως δέν τής οφείλεται, προτείνω, νά καταδικασθεί ή Έπιτροπή νά καταβάλει στήν έναγούσα τά τρία τέταρτα τών δικαστικών έξόδων. Στήν υπόθεση Interquell, προτείνω νά καταλογισθούν εις θάρος τής Έπιτροπής όλα τά δικαστικά έξοδα στά όποία υπεβλήθη ή έναγούσα.